

Miljø- og Fødevareministeriet

Institution: Fødevarestyrelsen

Enhed/initialer: Dyrevelfærd og Veterinærmedicin/ RIBO/DLSP

Sagsnr.: 2016-15-160-00097

Dato: 23. februar 2016

Notat om Dyrenes Beskyttelse og DOSO's bemærkninger til Svinehandlingsplanen

Problemstilling

Miljø- og Fødevareministeren har modtaget Miljø- og Fødevareudvalgets alm. del spørgsmål 417 omhandlende evaluering af Svinehandlingsplanen. Spørgsmålet er stillet efter ønske af Enhedslisten, som beder ministeren kommentere på bemærkninger fra Dyrenes Beskyttelse og DOSO til evaluering af Svinehandlingsplanen.

Med baggrund i evalueringen af Svinehandlingsplanen har Dyrenes Beskyttelse afgivet en række bemærkninger. Dyreværns-Organisationernes Samarbejds-Organisation (DOSO) har tilkendegivet, at de på en række punkter kan tilslutte sig Dyrenes Beskyttelses kritik af evalueringsrapporten for svinehandlingsplanen.

Notatet indeholder Fødevarestyrelsens uddybende bemærkninger til de enkelte kritikpunkter.

Baggrund

"Handlingsplan for bedre dyrevelfærd for svin" indeholder en række mål med tilhørende initiativer fordelt på 10 indsatsområder:

1. Større overlevelse blandt pattegrise
2. Større overlevelse blandt søer
3. På sigt skal alle søer gå i løsdrift
4. Stop for kastration af pattegrise
5. Nedbringelse af antallet af halekuperede pattegrise
6. En styrket indsats mod mavesår
7. Dyrevelfærd indarbejdes i månegrisprojektet
8. Større valgmulighed for forbrugerne, når det gælder dyrevelfærd
9. Undervisning i dyrevelfærd
10. Fremme dyrevelfærden på internationalt niveau

En nedsat følgegruppe, bestående af Den Danske Dyrlægeforening, Dyrenes Beskyttelse, DOSO, Landbrug & Fødevarer, SEGES, VSP, Danske Slagtemestre og Økologisk Landsforening, følger løbende fremdriften i Handlingsplanen og diskuterer disse indsatsområder og initiativer ved halvårlige møder. Den første evaluering af svinehandlingsplanens 10 indsatsområder er udarbejdet af Fødevarestyrelsen. Evalueringen er efterfølgende sendt i høring i følgegruppen, hvis kommentarer er indarbejdet i rapporten. Hovedparten af følgegruppens medlemmer, bortset fra Dyrenes Beskyttelse, og for visse af initiativerne også DOSO, støtter evalueringens vurderinger og konklusioner.

Dyrenes Beskyttelse har erklæret, at de er uenige, i større eller mindre grad, i vurderingerne af fremdriften i alle handlingsplanens indsatsområder.

DOSO har erklæret, at de er enige i, at evalueringen er alt for positiv over for dansk svineproduktion og den indsats og de fremskridt, der er gjort gennem de sidste 25 år. DOSO har erklæret, at de støtter op om kritikpunkterne fra Dyrenes Beskyttelse for følgende områder: Større overlevelse blandt pattegrise, større overlevelse blandt søer, nedbringelse af antallet af halekuperede pattegrise, styrket indsats mod mavesår, målet om at dyrevelfærd arbejdes ind i månegrisprojektet samt målet om undervisning i dyrevelfærd.

DOSO bakker op om tiltagene i forhold til at få flere diegivende søer i løsdrift, og mener det er realistisk at nå målet - ikke mindst fordi det ser ud til, at projektet vedrørende dyrevelfærdsmærket bliver en realitet. DOSO mener, at projektet vil inspirere mange landmænd til at investere i løsdriftstalde, og at projektet i visse kategorier tillader en kortvarig fiksering af soen umiddelbart efter faring, er acceptabelt, fordi det vil nedsætte antallet af ihjel-lagte pattegrise, og fordi kontrollen vil blive intensiv. DOSO har desuden også forståelse for, at det ikke lykkes at indføre forbud mod kastration af hangrise som et kriterium i konceptet for dyrevelfærdsmærket. Dette på trods af, at man fra alle sider har gjort sig meget store anstrengelser for at få kriteriet med.

Gennemgang af kritikpunkterne

I det nedenstående gennemgås Fødevarestyrelsens bemærkninger til de enkelte kritikpunkter fra Dyrenes Beskyttelse¹.

Om evalueringen generelt

Ad pkt. 1

Dyrenes Beskyttelse angiver, at evalueringen er for anprisende overfor dansk svineproduktion i forhold til deres indsats for bedre svinevelfærd.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Fødevarestyrelsen har foretaget evalueringen af handlingsplanens enkelte initiativer på baggrund af de opnåede resultater set i relation til, hvad der er realistisk at forvente under typiske danske produktionsforhold.

Ad pkt. 2

Dyrenes Beskyttelse angiver, at der ikke har været forelagt tilstrækkelig information i følgegruppen.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Følgegruppens deltagere har på følgegruppemøderne fået fremlagt de relevante informationer vedrørende svinehandlingsplanens indsatsområder, som de har været i besiddelse af. Det drejer sig bl.a. om fremdriften af de forskellige GUDP (Grønt Udviklings- og Demonstrations Program) projekter, som er bevilget af GUDPs bestyrelse, og som har ophæng i NaturErhvervstyrelsen. GUPD projekterne følger de betingelser, der er for bevillingen.

Ad pkt. 3 og 4

¹ Der henvises i teksten til de enkelte punkter (bullets) fra bilag 228. I dette notat gives en kort opsummering af de enkelte bemærkninger fra Dyrenes Beskyttelse. For en præcis ordlyd henvises til bilag 228.

Dyrenes Beskyttelse angiver, at der er for få målbare delmål og succeskriterier, og at der ikke perspektiveres i forhold til, at velfærdsproblematikkerne har været kendt i en lang årrække.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Udgangspunktet for arbejdet i følgegruppen er Handlingsplanen og de målsætninger, der er fastsat deri. Det er vanskeligt at sætte mål på flere af handlingsplanens indsatsområder/initiativer. På næste følgegruppemøde (som efter planen afholdes i juni 2016) vil der blive taget stilling til, om der skal sættes et delmål, der fokuserer på dødeligheden pr. pattegrisekuld og et delmål, der fokuserer på procent dødelighed af udsættersøer.

Målet om større overlevelse blandt pattegrise:

Ad pkt. 1,2,3,4 og 7

Dyrenes Beskyttelse sætter spørgsmålstejn ved effekten af LG5 (avlsmålet vedr. antallet af levende grise på 5. dagen efter faring). Både i forhold til, at det fald, der på nuværende tidspunkt ses i produktionsbesætningerne, ikke er særlig højt, og fordi faldet ikke skyldes færre døde grise pr. kuld, men at antal levendefødte er steget.

Dyrenes Beskyttelse finder, at der lægges for stor vægt på LG5, fremfor en mere effektiv avlindsats, hvor der avles efter et antal grise, der passer til søernes kapacitet. Avl for større kuld medfører høj dødelighed og øget arbejdstidsforbrug. Ved mindre kuld vil man forventeligt få mere levedygtige grise, og der vil være færre faringskomplikationer. Dyrenes Beskyttelse fremhæver, som eksempel på konsekvensen ved at avle for større kuldstørrelse, den modellering der blev lavet af nogle svinedyrlæger i februar 2015, om at det kunne betale sig at slå alle grise på under 1 kg ihjel.

Dyrenes Beskyttelse efterlyser, at såfremt LG5 forsat skal tillægges vægt, bør der fastsættes styringsmål baseret på forventet gennemslagkraft indenfor de kommende år.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Fødevarestyrelsen henviser til, at det fremgår af evalueringen, at den fulde udnyttelse af det genetiske potentiale (jf. LG5) afhænger af management i den enkelte besætning. Handlingsplanens store fokus på management er derfor essentielt i den sammenhæng.

Fødevarestyrelsen har i evalueringen foreslået, at der ved næste følgegruppemøde skal tages stilling til, om der også skal sættes et delmål, der fokuserer på antallet af døde pattegrise pr. kuld.

Justitsministeren nedsatte i 2010 en arbejdsgruppe om avl af dyr. Arbejdsgruppen, som bestod af repræsentanter fra relevante myndigheder og organisationer, fik til opgave at behandle avl af både landbrugsdyr og familie- og hobbydyr. LG5 og alternativer til LG5 blev drøftet i denne arbejdsgruppe, og afrapporteret i "Rapporten fra arbejdsgruppen vedrørende avl af dyr, Fødevarerministeriet 2013".

Det fremgår af rapporten, at hvis avlsmålene skal ændres til at avle efter antal grise, der passer til søernes kapacitet, vil det kræve, at avlen reguleres ved specifikke lov-mæssige krav - f.eks. krav om øvre grænse for kuldstørrelsen. Et flertal af den daværende arbejdsgruppe var imod en sådan regulering. Blandt andet fordi det, ifølge et flertal i arbejdsgruppen, i praksis ville få de danske svineproducenter til at importere

avlsmateriale fra udenlandske selskaber. Herved ville forslaget om regulering ikke have nævneværdig effekt.

Det har ikke været muligt for følgegruppen at foretage en egentlig evaluering af LG5. Den i 2010 nedsatte arbejdsgruppe for avl anbefalede i deres afrapportering (2013), at effekten af LG5 i produktionsbesætningerne bør evalueres af den uvildige videnskabelige ekspertise ved universiteterne. På næste følgegruppemøde vil der blive taget stilling til, om der skal iværksættes en sådan undersøgelse.

Ad pkt. 5

Dyrenes Beskyttelse mener, at idet der i aftalen mellem Dyrlægeforeningen og branchen er meldt ud, at aftalen har et mål om at få 500.000 grise mere til at overleve om året, gives et indtryk af, at målet i handlingsplanen ikke vil nås.

- **Fødevestyrelsens bemærkninger:** Målet i handlingsplanen - som det blev aftalt mellem en bred gruppe organisationer og politikere - er fortsat, at der skal være en gris mere pr. kuld, der overlever i 2020. Aftalen fra 2015 vil alt andet lige medvirke til at nå målet.

Ad pkt. 6

Dyrenes Beskyttelse mener, at Fødevestyrelsens afsnit om pattegrisedødelighed "vejledning om sundhedsrådgivningsaftaler for svinebesætninger" burde have været udarbejdet langt før.

- **Fødevestyrelsens bemærkninger:** Afsnittet er netop færdiggjort og indsat i vejledning til sundhedsrådgivningsaftaler for svinebesætninger den 27. januar 2016.

Målet om større overlevelse af søer:

Ad pkt. 1

Dyrenes Beskyttelse finder, at vurderingen er historieløs, idet der ikke perspektiveres i forhold til den tredobling af dødelighed, der er sket på en 25-årig periode, og til den nuværende dødelighed på 11,9 %. Dyrenes Beskyttelse efterspørger også en forklaring på, hvorfor man mener at kunne nå et mål om, at sodødeligheden skal være under 9 % i 2018.

- **Fødevestyrelsens bemærkninger:** Handlingsplanen for bedre dyrevelfærd for svin blev sat i værk på baggrund af Topmødeerklæringen i 2014, og er en fremadrettet plan. Erhvervets målsætning om, at sodødeligheden kan komme ned under 9 % af årssøer inden 2018 er, efter Fødevestyrelsens viden, en vurdering foretaget i lyset af de tiltag, der er sat i værk, og som planlægges iværksat.

Ad pkt. 2

Dyrenes Beskyttelse finder det kritisabelt, at Miljø- og Fødevareministeriet endnu ikke benytter grænseværdier for sodødelighed til placering i kategori i sundhedsrådgivningen og risikoudpegning til kontrol.

Fødevestyrelsens bemærkninger: Fødevestyrelsen anerkender, at de juridiske og datamæssige udfordringer ved at indføre grænseværdi for sodødelighed til placering i kategori i sundhedsrådgivningsordningen har vist sig langt større end det forudsås, da det blev besluttet i henholdsvis Veterinærforslag I og II. Fødevestyrelsen er ikke enig i, at det skyldes manglende prioritering.

Ad pkt. 3

Dyrenes Beskyttelse angiver, at dødeligheden for søer bør opgøres i procent af udsættersøer fremfor i procent af årssøer. Dette som et udtryk for, hvorvidt søerne klarer det planlagte produktionsliv.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Hvorvidt sødødeligheden fremadrettet også skal måles i procent af udsættersøer vil blive sat på dagsordenen på næste møde, som forventes afholdt juni 2016. På dette møde vil muligheden for at procent for dødelighed af udsættersøer skal indgå som et delmål blive drøftet.

Målet om at alle søer på sigt skal gå i løsdrift

Ad pkt. 1

Dyrenes Beskyttelse ønsker ikke, at støtteordningen til brug for frivillig omlægning til løsdrift i farestalden skal omfatte de såkaldte kombi-stier med mulighed for kortvarig fiksering af soen i forbindelse med faringen. Dyrenes Beskyttelse efterlyser oplysninger om hvorvidt kombi-stier er tilskudsberettigede.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Fødevarestyrelsen har kontaktet NaturErhvervstyrelsen, som oplyser, at for ordningen om modernisering af farestalde, der har kørt til og med 2015 har kombi-stier ikke været tilskudsberettiget. Ordningen for 2016 er endnu ikke fastlagt.

Målet om stop for kastration

Ad pkt. 1 og 2

Dyrenes Beskyttelse finder, at hangriseproduktion og brug af immunokastration i andre lande er kraftigt underprioriteret. Der henvises til udviklingen i flere EU-lande, og at der er en række lande i og udenfor EU, hvor kastration i mange år ikke har været praktiseret.

Dyrenes Beskyttelse er uforstående overfor, at der ikke er mere hangrisekød på det danske marked i 2015, grundet manglende tilslutning fra fødevarerhvervet. De henviser til, at ornekød sælges på det hollandske hjemmemarked, hvor det sorteres fra med sniffermetode.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Fødevarestyrelsen anerkender, at det initiativ, der sigter mod en aftale mellem ministeren og branchen om øget produktion af hangrise i Danmark, hidtil ikke har kunnet realiseres på baggrund af manglende tilslutning fra alle led i fødevarerhvervet. Baggrunden er, at produktionen af hangrise i Danmark kompliceres af, at der ofte er tale om, at forskellige udskæringer af grisene eksporteres til forskellige lande, hvoraf ikke alle vil acceptere kød fra hangrise. Som det fremgår af evalueringen, er der ikke færdigudviklet en online automatisk detektionsmetode rettet mod stofferne skatol og androstenon (som forårsager ornelugten), der er internationalt accepteret, tilstrækkelig sikker og kan arbejde ved høj hastighed.

Ifølge Fødevarestyrelsens kendskab er der i Nederlandene tale om hangrise, der primært afsættes til hjemmemarkedet.

Ad pkt. 3

Dyrenes Beskyttelse kan ikke tilslutte sig tolkningen af positionspapiret mellem Danmark og en række andre lande. De finder at, det er en udvanding af Bruxelles-deklarationen om et fuldstændigt stop for kastration i 2018 ved at satse på kastration med bedøvelse.

- **Fødevarerstyrelsens bemærkninger:** Handlingsplanens mål er, at kastration uden bedøvelse skal ophøre senest i 2018. Bruxelles deklarationens mål om stop for kirurgisk kastration af pattedyr er ikke et mål i handlingsplanen. Fødevarerstyrelsen har oplyst til Dyrenes Beskyttelse, at styrelsen i løbet af 2016 vil indsamle "best practice" fra andre lande, der allerede praktiserer bedøvelse forud for kastration, og er af den opfattelse, at målet i handlingsplanen er realistisk.

Målet om nedbringelse af antal halekuperede grise:

Ad pkt. 1

Dyrenes Beskyttelse kan ikke tilslutte sig, at der i evalueringsrapporten angives foreløbige resultater om halebid i forsøg udført af Videncenter for Svineproduktion, hvor det ikke er oplyst, hvordan forsøgene foretages, herunder hvilke rodematerialer grisene får og i hvilke mængder, samt foretaget en drøftelse heraf. Dyrenes Beskyttelse har flere gange efterspurgt disse oplysninger.

Fødevarerstyrelsens bemærkninger: Mht. det nævnte forsøg, så blev det på sidste følgegruppemøde oplyst, at grisene får tildelt "forskellige former for beskæftigelses- og rodematerialer i form af halm, træklodser eller andre materialer, som landmanden har til rådighed". Fødevarerstyrelsen er desuden af den opfattelse, at det ikke er følgegruppens opgave at diskutere, hvilke materialer og hvilken mængde af materialet, der anvendes i det pågældende forsøg.

Ad pkt. 2

Dyrenes Beskyttelse finder ikke, at Fødevarerstyrelsens kontrolkampagne om rode- og beskæftigelsesmateriale, hvor 13,5 % ikke lever op til lovens krav, men ved genbesøg gør det, kan betragtes som et tiltag, der nedbringer antallet af halekuperede grise.

- **Fødevarerstyrelsens bemærkninger:** Med hensyn til kampagnen om beskæftigelses- og rodemateriale, så kan kampagnen ikke direkte relateres til kravet om retmæssig anvendelse af halekupering. Halebidning (som er den primære årsag til, at man forebyggende foretager halekupering) er en unormal adfærd, der kan udløses af mange forskellige faktorer - oftest i kombination. Dvs. halebidning kan godt opstå selvom grisene tildeles tilstrækkeligt beskæftigelses- og rodemateriale. Fødevarerstyrelsen vurderer, at kampagnen om beskæftigelses- og rodemateriale har været med til at skabe fokus på én af de risikofaktorer, der kan være medvirkende årsag til halebidning.

Ad pkt. 3

Dyrenes Beskyttelse er af den holdning, at det materiale der anvendes i danske besætninger som beskæftigelses- og rodemateriale i vidt omfang er uegnet. Specifikt nævnes træklodser monteret tæt op ad stisiden, træklodser eller halm i små mængder. Dyrenes Beskyttelse mener ikke, at disse materialer fremmer stop af halekupering.

- **Fødevarerstyrelsens bemærkninger:** Fødevarerstyrelsens tolkning af reglerne om tildeling af beskæftigelses- og rodemateriale fremgår af styrelsens vejledning

om beskæftigelses- og rodemateriale². Så vidt Fødevarestyrelsen er orienteret, er der intet videnskabeligt grundlag for at konkludere, at de af Dyrenes Beskyttelse nævnte materialer er uegnede som beskæftigelses- og rodemateriale. At de nævnte materialer ikke fremmer stop af halekupering kan i mange tilfælde være korrekt, idet halekupering foretages for at mindske risikoen for udbrud af halebid, som jo kan udløses af mange andre årsager end utilstrækkelig eller manglende beskæftigelses- og rodemateriale.

Ad pkt. 4

Dyrenes Beskyttelse giver udtryk for, at det bør fremgå af evalueringsrapporten, at Fødevarestyrelsen ikke har sanktioneret for rutinemæssig halekupering heller ikke i besætninger, der overtræder reglerne vedrørende beskæftigelses- og rodemateriale.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Fødevarestyrelsen gennemførte i foråret og efteråret 2014 en kampagne om korrekt tildeling af beskæftigelses- og rodemateriale. Kampagnen er afrapporteret.

Der er ikke et fagligt grundlag for automatisk at koble sanktionering for manglende beskæftigelses- og rodemateriale til sanktionering for rutinemæssig halekupering. I forbindelse med kontrollen vil der altid skulle foretages en overordnet vurdering af, om der er truffet tilstrækkelige foranstaltninger for at undgå halebid. Der kan være mange årsager til, at halebidning opstår, hvilket betyder, at selvom der er tilstrækkeligt beskæftigelses- og rodemateriale, så kan halebidning godt opstå alligevel – fx på baggrund af udfordringer med klimaet i stalden.

En anden årsag til at koblingen er problematisk er, at det er vanskeligt at håndhæve dokumentationskravet for behovet for halekupering, idet kravet alene påhviler smågriseproducenten, der foretager halekuperingen, og ikke slagtesvineproducenten – altså modtageren af smågrise.

Målet om en styrket indsats mod mavesår:

Ad pkt. 1, 2 og 3

Dyrenes Beskyttelse har givet indtryk af, at drøftelserne mellem Fødevarestyrelsen, L&F/SEGES, VSP og foderstofbranchen ikke har haft betydning for indfrielsen af målsætningen. I følge Dyrenes Beskyttelse er drøftelserne sket indenfor en snæver ramme af de eksisterende systemer og praksis, hvorved der ikke har kunnet tages fat om den problematiske fodring af dyrene, der i følge Dyrenes Beskyttelse i vidt omfang giver dem mavesår.

Dyrenes Beskyttelse er uenig i evalueringsrapportens bemærkninger om, at fodring af søer, så de ikke får mavesår, skal vægtes op imod hensynet til producentens økonomi og miljøpåvirkninger.

Dyrenes Beskyttelse finder det beklageligt, at det tager så lang tid fra topmødeerklæringen er underskrevet til, at der kan foretages screening af mavesår hos søer. Dyrenes Beskyttelse henviser til, at problemstillingen om fodring og mavesår ikke er ny, men derimod velbeskrevet gennem flere årtier.

² Fødevarestyrelsens vejledning om beskæftigelses- og rodemateriale 20. marts 2013.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Mavesår er en sygdom, hvor flere faktorer udover foderet spiller en væsentlig rolle. Der kan, med samme fodring i to forskellige besætninger, findes mavesår i den ene, men ikke den anden. Der mangler forskning til at afklare bl.a. denne forskel. Målet for indsatsen generelt er at finde et koncept, der sikrer fremskridt og nedgang i frekvensen af mavesår, samtidig med at hensyn til miljø og økonomi tilgodeses i fornødent omfang. Indsatsen omfatter såvel forskning som etablering af en screening.

Fødevarestyrelsen anerkender, at initiativet ikke er gennemført efter den tidsplan, der er forudsat i Handlingsplanen. Det bedste resultat opnås dog erfaringsmæssigt gennem en tæt dialog mellem myndigheder og erhverv. Det har bl.a. krævet, at erhvervet gennemførte en del undersøgelser og beregninger for at finde den nødvendige stikprøvestørrelse og interval mellem stikprøverne, samt at der opnås enighed om et finansieringskoncept. Fødevarestyrelsen er i samarbejde med Landbrug & Fødevarer og Den Danske Dyrlegeforening ved at få udarbejdet en løsningsmodel for prøvetagning og analyse af mavesår hos svin, så alle svineproducenter bliver involveret. Programmet for screeningen er udarbejdet inden udgangen af 2016.

Målet om at dyrevelfærd indarbejdes i månegrisprojektet:

Ad pkt. 1

Dyrenes Beskyttelse udtrykker sin utilfredshed med, at der ikke har været deltagelse af dyreværnsorganisationer og/eller Den danske Dyrlegeforening i et netværksprojekt ledet af Landbrug & Fødevarer/SEGES, som er støttet af Grøn Udviklings- og Demonstrations Program.

- **NaturErhvervstyrelsen bemærkninger:** Det koordinerende netværk (Månegrisen Netværk) er igangsat og ledet af L&F/SEGES. Netværket har på eget initiativ søgt og modtaget tilskud til deres aktiviteter fra Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP). Netværket har jf. tilskudssatserne til netværk i GUDP selv finansieret 50 pct. af deres aktiviteter. GUDP har ikke modtaget ansøgninger til Månegrisrelaterede netværk fra Dyreværnsorganisationer og/eller Den Danske Dyrlegeforening.

Ad pkt. 2

Dyrenes Beskyttelse beklager, at dyrevelfærd er lavt prioriteret i de funktionskrav, der er blevet meldt ud, og mener ikke det harmonerer med målsætningen i handlingsplanen om dyrevelfærd i månegrisprojektet. Samtidig betyder den manglende prioritering af dyrevelfærd, at det i al væsentlighed offentligt finansierede månegrisprojekt ikke kan betragtes som den fremtidssikring af slagtesvineproduktionen, der blev lagt op til.

- **NaturErhvervstyrelsen bemærkninger:** På baggrund af visionen med Månegrisen, som er at give input til en fremtidig emissionsbaseret regulering, er udvikling og dokumentation af teknologi, som kan måle de faktiske emissioner fra en moderne lavemissionsstald, valgt som den primære og ufravigelige målsætning i kravspecifikationen. Sekundært bliver der konkurreret på flere parametre, herunder dyrevelfærd, dyresundhed og medicinforbrug samt ressourceoptimering. Kravspecifikationen for Månegrisens modelstald var i december 2015 i høring i Månegrisens Partnerskab. På baggrund af høringen er kravspecifikationen justeret, godkendt af ministeren og overleveret til GUDP. GUDP indkalder ansøgninger primo februar 2016, med ansøgningsfrist for hhv. fase 1

og fase 2 d. 4. marts og d. 28. september 2016. Tilskudssatserne for GUDP til Månegri- sen afhænger af aktiviteterne og virksomhedsstørrelsen. Det forventes at etableringen af modelstalden overvejende skal finansieres af private midler, mens GUDP kan støtte med ca. 20 pct. af det samlede teknologi- og staldprojekt.

Målet om større valgmulighed for forbrugerne, når det gælder dyrevelfærd:

Ad pkt. 1

Dyrenes Beskyttelse finder, at dyrevelfærden i den danske svineproduktion er stærkt proble- matisk. Dyrenes Beskyttelse kan derfor ikke tilslutte sig, at det af evalueringen fremgår, at "dyrevelfærden i den danske svineproduktion generelt er høj" og "dyrevelfærden i Danmark ligger over EU-niveauet". Dyrenes Beskyttelse finder det udokumenteret og bemærker, at der også i andre lande er regler eller praksis, der ligger over EU's minimumsniveau.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Det er Fødevarestyrelsens vurdering, at dyre- velfærden i den danske svineproduktion generelt er høj, og at den ligger over det gene- relle EU-niveau. Danmark har f.eks. strammere regler vedr. løsdrift for søer og gylte i løbe- kontrolafdelingen, fast- og drænet gulv, overbrusning af svin over 20 kg. mm. Styrelsen er bekendt med at, nogle andre EU-lande også har særregler om velfærd for svin. Der er dog tale om relativt få lande, hvilket er baggrunden for vurderingen af, at velfærden i den danske svineproduktion ligger over det generelle EU-niveau. Det gode samarbejde, der er mellem branche, myndigheder og universiteter bidrager også til den bedre velfærd.

Ad pkt. 2

Dyrenes Beskyttelse omtaler, at flere interessenter er trådt ud af den arbejdsgruppe, der drøf- ter etablering af et dyrevelfærdsmærke. Som eksempel nævnes Forbrugerrådet Tænk og Dy- renes Beskyttelse selv. Som begrundelse angives, at arbejdet først og fremmest er rettet mod etablering af et statsligt mærke. Der henvises til foreningens hjemmeside, hvoraf det fremgår, at mærker, der sikrer høj dyrevelfærd allerede findes i form af "Anbefalet af Dyrenes Beskyt- telse" og Ø-mærket. Dyrenes Beskyttelse finder, at endnu et mærke vil vildlede forbrugerne.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Fødevarestyrelsen beklager, at Dyrenes Beskyt- telse i 2015 har tilkendegivet ikke at have tilstrækkelige ressourcer til at deltage i ar- bejdsgruppen. Fødevarestyrelsen inviterer den 9. marts 2016 den oprindelige gruppe af aktører til et møde, hvor dyrevelfærdsmærket vil blive præsenteret og alle parter vil på ny blive inviteret til at tage del i partnerskabet. Der har i den oprindelige arbejdsgrup- pe, hvor også Dyrenes Beskyttelse deltog, ikke kunnet opnås konsensus om et dansk dyrevelfærdsmærke. En bred kreds af interessenter har imidlertid lagt vægt på, at et statsligt dyrevelfærdsmærke skaber den største troværdighed hos forbrugerne, og bedst vil kunne bidrage til i væsentlig grad at øge en markedsbaseret afsætning af dy- revelfærdsprodukter. Økologi og friland, som begge indebærer høj dyrevelfærd, har kun beskedne markedsandele for svinekød på henholdsvis ca. 2 % hver. Miljø- og Fødeva- reministeriet støtter udviklingen i den økologiske produktion, men da den økologiske produktion og frilandsproduktionen er omkostningstung, og dermed fører til høje for- brugerpriser, er der tillige behov for andre tiltag for at få forbedret dyrevelfærden på centrale parametre i en større del af svineproduktionen, men med færre produktions- omkostninger.

Det er hensigten, at dyrevelfærdsmærket skal være et paraplymærke, der både kan fungere selvstændigt, og som kan omfatte og klassificere eksisterende produktionsfor-

mer og brands. Mærket vil derfor skabe transparens i forhold til udbuddet af dyrevelfærdsprodukter.

Ad pkt. 3

Dyrenes Beskyttelse er af den opfattelse, at der er lagt op til en markant mere åben opgave end den tilgang, der er benyttet i arbejdsgruppen. Der henvises til, at Topmødeerklæringen lægger til grund, at forbrugerne skal have mere oplysning og større valgmulighed, f.eks. ved at udbrede kendskabet til eksisterende mærker. Dyrenes Beskyttelse finder ikke, at der har været en åben drøftelse i arbejdsgruppen om fremgangsmåden, og at der fra ministeriel side på forhånd har været en fastlåst dagsorden om at udvikle et statsligt mærke.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Arbejdsgruppen herunder Dyrenes Beskyttelse har på en række møder drøftet alle muligheder for at opfylde målsætningen om større valgmulighed for forbrugerne, når det gælder dyrevelfærd. En bred kreds af interessenter omfattende dyrevelfærdsorganisationen DOSO, primærproducenterne, slagterierne og 2/3 af detailhandelen har peget på et statsligt dyrevelfærdsmærke, som et enkelt og effektivt middel til at forbrugerne frivilligt kan vælge produkter med bedre dyrevelfærd. Andre interessenter har peget på kun at fremme økologi og hæve dyrevelfærdskravene tvangsmæssigt for alle ved strammere lovgivning, hvilket dog dels kræver lange overgangsordninger dels vil øge produktionsomkostningerne og dermed forringe konkurrenceevnen.

Ad pkt. 4

Med henvisning til evalueringsrapporten og aftalen om Fødevarer- og Landbrugspakken finder Dyrenes Beskyttelse, at det er en svaghed, at mærket ikke inddrager kastrationsproblematikken. Dyrenes Beskyttelse finder, at dette vil være den eneste valide grund til at bruge offentlige midler.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Kastrationsspørgsmålet har været drøftet i arbejdsgruppen, der har fundet det urealistisk på nuværende tidspunkt at stille krav om ophør af kastration først og fremmest på grund af manglende markedssupport af hangri sekød. Det har været med i overvejelserne, at det for nærværende ser ud til, at der i den økologiske produktion vil være store udfordringer i et ophør af kastration, dels på grund af høj forekomst af hangrise med ornelugt, dels på grund af modvilje mod immunkastration.

Målet om undervisning i dyrevelfærd:

Ad pkt. 1,2

Dyrenes Beskyttelse finder målet om uddannelse af landbrugsmedhjælper helt udvandet, og henviser til, at der nu alene er plan om tilbud om frivilligt kursus tilrettelagt af erhvervet.

Dyrenes Beskyttelse finder det endvidere vanskeligt at gennemskue, hvad der i øvrigt sker på området, og udtrykker bekymring over, om målene nås. Dyrenes Beskyttelse finder, at undervisningskrav for både den besætningsansvarlige og landbrugsmedarbejdere skal forankres i lovgivningen.

- **Fødevarestyrelsens bemærkninger:** Målet om undervisning i handlingsplanen er dels rettet mod de besætningsansvarlige dels landbrugsmedarbejdere.

Fødevarestyrelsen anerkender, at initiativet ikke er gennemført som forudsat i Handlingsplanen. Ud fra et generelt ønske om regelforenkling er strukturen for en fremtidig lovgivning om uddannelseskraft til *den ansvarlige* for et erhvervsmæssigt hold *landbrugsdyr* under overvejelse, og derfor er det i evalueringsrapporten anført, at initiativet ikke er gennemført, ligesom det derfor er for tidligt at vurdere effekten.

Videre proces

Næste følgegruppemøde afholdes i juni 2016. Som det fremgår af ovenstående vil en række af de bemærkninger Dyrenes Beskyttelse og DOSO har fremsat blive taget op på dette møde.